

XIII საერთაშორისო სიმპოზიუმი

„XX საუკუნის 80-90-იანი წლების პოლიტიკური მოვლენები და ლიტერატურული დისკურსი“

ანგარიში

პოლიტიკა და ლიტერატურა, თითქოს, სრულიად განსხვავებული ცნებები და განზომილებებია, მაგრამ ეს არ გამორიცხავს მათ ამბივალენტურ მთლიანობას. ვფიქრობ, გასული საუკუნის 80-90-იანი წლების პოლიტიკური მოვლენები პოსტსაბჭოთა ქართული მწერლობის ყველა წარმომადგენლის, როგორც გუშინდელ „სოცრეალისტთა“, ისე მომდევნო თაობის, მათ შორის, პოსტმოდერნისტების შემოქმედების მთავარ თემად იქცა. თუმცა, რამდენად ორგანულად, მასშტაბურად, მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის ჩვენებით იქნა წარმოჩენილი ეს მთლიანობა, რამდენად დამაჯერებელი, გულახდილი, ხელოვნურ პათოსს მოკლებული არიან ნაწარმოებთა პერსონაჟები, განსზღვრავს ამა თუ იმ მწერლის ოსტატობას.

წლევიანდელი, მე-13 საერთაშორისო სიმპოზიუმის ქართველ მონაწილეთა მოხსენებებში სწორედ ამ კუთხით იქნა შეფასებული 1980-1990-იანი წლების ქართული მწერლობა. დიახ, ვფიქრობ, რომ 30-წლიანი ინტერვალის შემდეგ, პროცესებსი შესაფასება არათუ შესაძლებელი, არამედ - საჭიროცაა, რათა სწორად გამოიკვეთოს ქვეყნის ლიტერატურული მომავლის კონტურები.

მსოფლიო გლობალიზაციის, გახსნილობის ეპოქაში, გასული საუკუნის 80-90-იანი წლებში დაწყებულმა პოლიტიკურმა მოვლენებმა მთელი მსოფლიოს უახლეს ისტორიაზე მოახდინა უმნიშვნელოვანესი გავლენა. აღნიშნული ეპოქის პოლიტიკური, სოციალური, ეკონომიკური თუ სოციალური პროცესები ერთნაირი სიმწვავით, ოღონდ, რა თქმა უნდა, ამა თუ იმ ქვეყნის თავისებურებების გათვალისწინებით, აისახა არაერთი ქვეყნის, უპირველესად პოსტსაბჭოთა და პოსტსოციალისტური ბანაკის ქვეყნების ლიტერატურაში. ამიტომ სიმპოზიუმზე, როგორც უცხოელი, ისე ქართველი მეცნიერების მიერ წარმოდგენილი იყო მოხსენებები, რომლებში შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობის ჭრილში, პარალელურად იქნა განხილული ქართველ და უკრაინელ, ბელარუს, ბალტიპირეთის ქვეყნების მწერალთა შემოქმედება და კონკრეტული ტექსტები. გამოიკვეთა როგორც კონცეპტუალური, ისე თემატური და სტილისტური მახასიათებლები.

სიმპოზიუმზე ძალიან ბევრი საინტერესო მოხსენება იქნა წაკითხული. მიჭირს გამორჩევა. თუმცა, რაკილა საჭიროა, მაგალითისთვის დავასახელებდი აშშ-ს სან-დიეგოს უნივერსიტეტის პროფესორის, ჯესიკა პრესმანის პლენარულ სხდომაზე წარმოდგენილ მოხსენებას, რომელშიც გაანალიზებული იყო პოლიტიკური მოვლენებისა და ‘ციფრული რევოლუციის’ თითქმის თანაბარი როლი 80-90-იანი წლების ამერიკულმადა ევროპულ მწერლობაში. რა გავლენა მოახდინა თანამედროვე, ციფრულმა ეპოქამ მსოფლიო ლიტერატურის როგორც ძველი ტექსტების პოპულარიზაციის, ისე თანამედროვეს შექმნის პროცესზე;

მაღზე საინტერესო იყო ბულგარეთის ლიტერატურის ინსტიტუტის დირექტორის, ელვა ტრაიკოვას მიერ ბულგარული სალიტერატურო პროცესის შეფასება სოციალისტური რეჟიმის პირობებში და მისი დასრულების შემდეგ;

საყურადღებო იყო მრგვალი მაგიდის დისკუსია, სადაც მოვისმინეთ ცნობილი ქართველი პუბლიცისტისა და 80-90-იანი წლების გამორჩეული საზოგადო მოღვაწის, აკაკი ბაქრაძის მიერ შემოთავაზებული ქართული ეროვნული იდენტობისა და ეთნოპორტრეტის კონცეფციის ზაზა აზიანიძისეული აღსანიშნავია, რომ წელს აკაკი ბაქრაძის საიუბილეო წელი იყო და შესაბამისად, ბატონი ზაზას მოხსენებამ განსაკუთრებული რეზონანსი და ვრცელი დისკუსია გამოიწვია, რომელშიც ჩაერთნენ სხვადასხვა თაობის ქართველი ლიტერატურათმცოდნეები.

ამ კონფერენციის მთავარი მიზანიც ეს იყო: ამიერიდან ქართული მწერლობა ჩართული იქნება ყველა საერთაშორისო დისკუსიაში, რომელიც კი გასული საუკუნის 80-90-იანი წლების ლიტერატურული პროცესების შეფასებას შეეხება. ამას უზრუნველყოფ კონფერენციის მასალების პუბლიკაცია როგორც საქართველოში, ისე - მის ფარგლებს: უკვე ვაწარმოებთ მოლაპარაკებას რამდენიმე აკადემიურ საგამომცემლო სახლთან.

ბოლო რამდენიმე წელია ქართული ლიტერატურათმცოდნეობა პოლიტიკური და ლიტერატურული პროცესების შესახებ დისკუსიის ინიციატორად და მნიშვნელოვან ავტორიტეტად მიიჩნევა. ეს გამოიწვია შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის მიერ ჩატარებულმა ორმა მასშტაბურმა ფორუმმა, რომელთა მასალებიც კემბრიჯის საგამომცემლო სახლმა დაბეჭდა: „ტოტალიტარიზმი და ლიტერატურა. მე-20 საუკუნის გამოცდილება“ (2012 წ.) და „ლიტერატურა დევნილობაში. ემიგრანტების მწერლობა. მე-20 საუკუნის გამოცდილება“ (2016 წ.).

რა თქმა უნდა. მსოფლიოს უახლესი ისტორიის ცვლილებამ ახალი რეალობა მოიტანა, ახალი საზღვრები და სახელმწიფოები გააჩინა; შეიცვალა რეჟიმები და მმართველობის ფორმა. ამ ახალ რეალობასთან დაკავშირებულმა სოციალურ-პოლიტიკურმა ძვრებმა პირველ რიგში ხელოვნებაზე, უპირველესად კი, ლიტერატურაზე იქონია გავლენა. ახალი ლიტერატურის ჟანრულმა და თემატურმა მრავალფეროვნებამ კი, თავის მხრივ სამეცნიერო კვლევების თემატიკასაც ახალი მიმართულებები დაუსახა.

სიმპოზიუმის შედეგები წლის ბოლოს დაბეჭდილ მასალების კრებულში მთელი სიცხადით აისახება. უკვე მიმდინარეობს მუშაობა კრებულის მომზადებაზე. რაც შეეხება მორიგი სიმპოზიუმის თემატიკას, ის, როგორც წესი, მომავალი წლის დასაწყისში, იანვრის ბოლოს გამოცხადდება, მანამდე, სიმპოზიუმის ორგანიზატორთა მიერ რამდენიმე თემა განიხილება, შეჯერდება მოსაზრებები და ყველაზე აქტუალური, ან მნიშვნელოვან ლიტერატურულ თარიღთან დაკავშირებული თემა შეირჩევა. ჩატარების თარიღი კი, ათ წელზე მეტი ხნის განმავლობაში უცვლელია, ჩვენი სიმპოზიუმი ყოველწლიურად იხსნება სექტემბრის ბოლო ოთხშაბათს და ოთხი დღის განმავლობაში მასპინძლობს ლიტერატურათმცოდნეებს მსოფლიოს მრავალი ქვეყნიდან.